

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO ŠAKIŲ VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO
UGDYMO(SI) PROGRAMAI

2023 m. sausio d. Nr. AT-
Šakiai

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu, Šakių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. spalio 22 d. sprendimu Nr. T-285 „Dėl įgaliojimų Šakių rajono savivaldybės administracijos direktoriui suteikimo“ bei atsižvelgdamas į Šakių vaikų lopšelio-darželio direktorės Linos Viliūšienės 2023 m. sausio 10 d. prašymą R2-4:

1. P r i t a r i u Šakių vaikų lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo(si) programai.
2. P r i p a ž i s t u netekusiais galios Šakių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymus: 2021 m. spalio 26 d. Nr. AT-887 „Dėl pritarimo Šakių lopšelio-darželio „Klevelis“ ikimokyklinio ugdymo(si) programai“ ir 2021 m. spalio 26 d. Nr. AT-888 „Dėl pritarimo Šakių lopšelio-darželio „Berželis“ ikimokyklinio ugdymo(si) programai“.

Šis įsakymas per vieną mėnesį nuo sprendimo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriui adresu: Laisvės al. 36, Kaunas, arba Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmams adresu: A. Mickevičiaus g. 8A, Kaunas.

Administracijos direktorius

Dainius Grincevičius

Parengė
Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus
vyriausioji specialistė

Ingrida Kasparavičienė
2023-01-25

ŠAKIŲ VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PROGRAMA

PATVIRTINTA

Šakių vaikų lopšelio-darželio
direktoriaus

2022 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. VK-56

PRITARTA

Šakių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus

2023 m. d. įsakymu Nr..

Ikimokyklinio ugdymo programos darbo grupė (Įsak. Nr. VK-26, 2022-09-16)

Valda Stalioraitytė, Aušra Bybartienė, Judita Rudzevičienė, Dialeta Bendoraitienė,

Daiva Navickienė, SkirmaVirbylienė

2022 m. Šakiai

TURINYS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS	1
1.1 INFORMACIJA APIE UGDYMO ĮSTAIGĄ	1
1.2 VAIKAI IR JŲ POREIKIAI	1
1.3 MOKYTOJŲ IR KITŲ SPECIALISTŲ PASIRENGIMAS	2
1.4 ŠVIETIMO TEIKĖJO SAVITUMAS	3
1.5. REGIONO SAVITUMAS	5
1.6. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI	5
1.7 POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ	6
1.8 PROGRAMOS TEISINIS PAGRĮSTUMAS	6
2. UGDYMO(SI) PROGRAMOS PASKIRTIS IR PRINCIPAI	7
3. UGDYMO(SI) PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	8
4. UGDYMO(SI) FORMOS, METODAI IR PRIEMONĖS	9
5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	12
5.1 VAIKO PASIEKIMŲ VERTINIMO SAMPRATA	12
5.2 VERTINIMO PAGRINDIMAS	13
5.3 VERTINIMO NUOSTATOS	13
5.4 VERTINIMO REZULTATAI	14
6. REKOMENDUOJAMOS MĖNESIO TEMOS	15
6.1 SKYRIŲ STRUKTŪRA	15
6.2 TEMA: SVEIKI ATVYKĘ Į IKIMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĘ	15
6.3 TEMA: MANO PENKI POJŪČIAI	17
6.4 TEMA: VISKAS APIE MUS	19
6.5 TEMA: ŠVIESA	21
6.6 TEMA: TRANSPORTAS	22
6.7 TEMA: KUR MES GYVENAME?	24
6.8 TEMA: VANDUO	26
6.9 TEMA: AUGALAI	27
6.10 TEMA: KŪDIKIAI/GYVŪNŲ JAUNIKLIAI	29
6.11 TEMA: POKYČIAI	30
6.12 KITOS TEMOS	32
7. REKOMENDUOJAMOS UGDYMO SI ERDVĖS (APLINKOS, KAMPĖLIAI) BEI JUOSE ESANČIŲ PRIEMONIŲ SĄRAŠAS	32

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 INFORMACIJA APIE UGDYMO ĮSTAIGĄ

Pavadinimas – **Šakių vaikų lopšelis-darželis** (toliau – Mokykla). Mokykla įsteigta 2022 metais rugpjūčio 1 dieną reorganizuojant dvi ikimokyklinio ugdymo įstaigas: Šakių lopšelių-darželių „Berželis“ (veikė nuo 1976 m. vasario 23 dienos) ir Šakių lopšelių-darželių „Klevelis“ (veikė nuo 1981 m. rugsėjo 9 dienos.) Teisinė forma: Šakių rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga, viešas juridinis asmuo, turintis savo antspaudą ir sąskaitą banke. Įstaigos kodas: 306124901. Grupė ir tipas: Neformaliojo švietimo įstaiga – ikimokyklinio ugdymo mokykla. Pagrindinės veiklos kryptys – ikimokyklinis ugdymas, kodas 801010, vykdant ikimokyklinio ugdymo programą; priešmokyklinis ugdymas, kodas 802010, vykdant priešmokyklinio ugdymo programą. Ugdymo kalbos – lietuvių. Ugdymo(si) forma: dieninė Kontaktai: adresas Gimnazijos g. 7, Šakiai, LT- 71115, tel. (8 345) 60183, kitas pastatas – Šaulių g. 20, Šakiai, LT-71117, tel. (8 345) 60186, el. paštas sakiudarzelis@gmail.com, interneto svetainės adresas – www.sakiudarzelis.lt, vieša Facebook paskyra-puslapis-<https://www.facebook.com/%C5%A0aki%C5%B3-vaik%C5%B3-lop%C5%A1elis-dar%C5%BEelis-104662745714045>

1.2 VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, aprūpinti, motyvuoti, kalba lietuviškai. Dalis vaikų ateina iš šeimų, kurių socialinė padėtis ir tėvų išsilavinimas yra menkas. Dėl karo Ukrainoje darželį lanko ir keletas ukrainiečių, yra keli lietuvių kilmės vaikai, grįžę iš emigracijos.

Jaunesniųjų vaikų pagrindinis poreikis – žaisti, judėti, jausti saugumą, meilę. Vyresnieji trokšta kurti, atrasti, aktyviai reikštis, nori būti pastebėti, pripažinti. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymo(si) poreikių, lavinami ir ugdomi savo galių ribose. Jiems teikiama švietimo pagalba, turi mokytojų padėjėjus. Didelis dėmesys skiriamas vaikų adaptacijai.

Šiuolaikiniai vaikai – tai *alfa* kartos vaikai. Jie judrūs, aktyvūs, nekantrūs, siekiantys lyderiauti, stokojantys komandinio bendradarbiavimo įgūdžių. Taip pat labiau emociškai pažeidžiami ir uždaresni lyginant su ankstesnėmis kartomis. Vaikai auga aplinkoje, kurioje gausu informacinių technologijų – kompiuteriai, mobilieji telefonai, skaitmeninės knygos. Juos domina ne tik tradiciniai, įprasti, bet ir nauji žaislai ir žaidimai, pagrįsti naujomis technologijomis ir naujomis žaidimo su jais galimybėmis, sukurti remiantis šiuolaikinio gyvenimo aktualijomis ir originaliais sprendimais. Vaikai noriai patys ieško informacijos, greitai susidomi, vienu metu gali įsitraukti į keletą veiklų, dažnai jas keičia. Šių dienų vaikai linkę tyrinėti, eksperimentuoti, viską išmėginti ir atrasti patys.

Remiantis JT vaiko teisių konvencija (ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. T-983), kiekvienas vaikas pripažįstamas kaip unikali, besikeičianti, aktyvi individualybė. Jis žaidžia, kaupia patirtį, turi savitą pasaulio matymą, kuria savo vertybes. Šios konvencijos 29 straipsnyje teigiama, jog „valstybės dalyvės susitaria, kad vaiko lavinimo tikslai turi <...> visapusiškai ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius gebėjimus, ugdyti vaiko pagarbą tėvams, savo kultūriniam identitetui, kalbai, vertybėms, šalies, kurioje vaikas gyvena, ugdyti pagarbą gamtai“. Dokumente pabrėžiama šeimos, tautos, bendruomenės svarba bei stiprus žmogaus gyvenimo kokybės ryšys su gamta. Atsižvelgiant į šią nuostatą, Mokykloje numatoma:

- tobulinti ugdymo(si) proceso kokybę, pritaikant ugdymo turinį vaikų poreikiams ir gebėjimams;
- stiprinti ir plėsti vaikų ekologinį supratingumą, gamtosauginę patirtį;
- ugdymo procese akcentuoti etninę grupę, gimtinę, gamtą, kalbą, kultūrą;
- taikyti ugdymo būdus, akcentuojančius dermę tarp šeimos ir institucijos;
- gerinti įstaigos materialinę bazę, tobulinant vaiko sveikatos saugojimo ir stiprinimo sistemą;
- tobulinti pedagogų, švietimo pagalbos specialistų profesinę kvalifikaciją ir kompetenciją;
- skatinti aktyvesnį, konstruktyvesnį bendruomenės ir socialinių partnerių bendravimą bei bendradarbiavimą.

1.3 MOKYTOJŲ IR KITŲ SPECIALISTŲ PASIRENGIMAS

Mokyklos bendruomenė – besimokanti organizacija. Dirba kvalifikuoti pedagogai, turintys reikiamą pedagoginį išsilavinimą ir kompetencijas. Mokytojai siekia užtikrinti kokybiškas ir šiuolaikiškas ugdymo paslaugas, aktyviai ieško naujovių ir jas įgyvendina. Pedagogai aktyviai dalijasi gera darbo patirtimi ne tik įstaigoje, bet ir su miesto bei rajono pedagogais:

- dalyvaudami įstaigos mokytojų metodiniuose pasitarimuose, reflektuodami savo pedagoginę veiklą, skaitydami pranešimus, dalyvaudami diskusijose;
- dalyvaudami Šakių rajono ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų mokytojų metodinio būrelio pasitarimuose;
- vykdydami atviras veiklas kitiems įstaigos pedagogams („Kolega – kolegai“);
- skaitydami pranešimus respublikos ikimokyklinio ugdymo įstaigų organizuotose metodinėse dienose, seminaruose, konferencijose;
- publikuodami gerosios patirties sklaidos straipsnius ir kt.

Kiekvienais metais kryptingai vykdomas pedagoginio ir nepedagoginio personalo kvalifikacijos tobulinimas. Nuolatinis ir tikslingas mokytojų kvalifikacijos tobulinimas leidžia užtikrinti sėkmingą įstaigos uždavinių įgyvendinimą bei aukštą ugdymo kokybę. Kvalifikacijos tobulinimo turinys formuojamas atsižvelgiant į įstaigos strateginius ir metinius veiklos tikslus, švietimo politikos iššūkius ir naujoves. Mokyklos darbuotojams sudarytos visos sąlygos kelti profesinę kvalifikaciją, metodinę veiklą koordinuoja įstaigoje veikianti metodinė taryba. Siekiant puoselėti orumą, pasitikėjimą savimi bei savo sugebėjimais, suprasti savo, kito jausmus ir poreikius, numatyti poelgių pasekmes ir t.t. pedagogai, specialistai ir kiti darbuotojai turi galimybę dalyvauti ne tik nuotoliniu būdu vykstančiuose mokymuose, vykti į respublikoje, apskrityje rengiamus seminarus, konferencijas, bet ir dalyvauti įstaigoje rengiamuose kvalifikaciniuose mokymuose. Pedagogai nuolat kelia savo kvalifikaciją seminaruose, renginiuose, aktyviai dalyvauja konferencijose, metodiniuose užsiėmimuose, geba pagrįsti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti pozityviąją darbo patirtį. Aktyviai bendradarbiauja su bendruomenės nariais, įtraukdami juos į įstaigos veiklą, vykdomus projektus.

Įstaigoje dirba reikalinga specialistų komanda: logopedai, specialieji pedagogai, socialinis pedagogas, psichologas, meninio ugdymo mokytojai, mokytojų padėjėjai (specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems vaikams), visuomenės sveikatos specialistas. Mokytojai ir pagalbos mokiniui specialistai bendradarbiauja tarpusavyje inicijuodami, organizuodami renginius, integruodami veiklas, vykdydami projektus. Visi švietimo pagalbos specialistai yra Vaiko gerovės komisijos nariai, kurios tikslas – organizuoti ir koordinuoti prevencinį darbą, švietimo pagalbos teikimą, atlikti kitas su vaiko gerove susijusias funkcijas.

Nuolatinis ir tikslingas mokytojų kvalifikacijos tobulinimas leidžia užtikrinti sėkmingą įstaigos uždavinių įgyvendinimą bei aukštą ugdymo kokybę. Kvalifikacijos tobulinimo turinys formuojamas atsižvelgiant į įstaigos veiklos tikslus ir uždavinius.

1.4 ŠVIETIMO TEIKĖJO SAVITUMAS

Mokykla atvira visuomenei, nuolatinei kaitai, joje vyrauja tolerancija bei pagarba vienas kitam, skatinanti mokytis ir mokyti. Mokykla savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos bei steigėjo norminiais teisės aktais, mokyklos nuostatais bei strateginiu planu ir metine veiklos programa.

Mokykla įsikūrusi Šakių miesto centre. Abiejuose mokyklos pastatuose veikia 21 grupė – komplektuojamos ankstyvojo, ikimokyklinio, priešmokyklinio amžiaus vaikų grupės (12 grupių Gimnazijos g. 7 pastate ir 9 grupės Šaulių g. 20 pastate). Kiekvienoje grupėje sukurta estetiška, vaiko

kūrybingumą skatinanti aplinka. Mokykloje pakankamai geros sąlygos naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis. Visose grupėse naudojamos šiuolaikiškos edukacinės, informacinės ir komunikacinės technologijos, robotukai, šviesos lentos, sensorinės technologijos, vyksta jogos užsiėmimai vaikams, kuriuos veda meninio ugdymo pedagogė, diegiamos S. Kneipo sveikatinimo filosofijos, STEAM metodikos idėjos bei taikomi lauko pedagogikos principai. Jais remiantis įkurta mišraus amžiaus (3-6 metų) lauko grupė, kurioje didesnė ugdymo proceso dalis vyksta gryname ore. Ryte vaikai pasitinkami kieme, vyksta mankšta, ryto ratas, aptariamose dienos veiklose. Ugdomoji veikla organizuojama kiemo terasoje, taip pat išnaudojamos teritorijoje esančios erdvės. Gryname ore vaikai ugdosi, žaidžia, sportuoja, esant šiltesniam orui ir muzikuoja. Taikomas patirtinis ugdymas(is) gamtoje tyrinėjant, stebint metų laikų kaitą, susiduriant su iššūkiais, pratinantis įveikti sunkumus. Grupės patalpose vaikai valgo, ilsisi/miega, kitą laiką leidžia gryname ore. Vakare į namus išlydimi lauke.

Į vaikų ugdymosi procesą integruojama ikimokyklinio ugdymo programa „KIMOČIS“ (Kimochis). Programos filosofija remiasi penkiais pagrindiniais principais. Kiekvienas vaikas gali išmokyti būti PAGARBUS, ATSPARUS, ATJAUČIANTIS, MALONUS IR DRĄSUS. Taip pat integruojama tarptautinė vaikų socialinių įgūdžių ugdymo programa „Žipio draugai“, kuri padeda vaikams įveikti kasdieninius emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius.

Šakiai nedidelis miestelis, kuriame yra tvenkinys, J. Lingio parkas, Siesarties upelis, kolektyviniai sodai, Šakių „Varpo“ mokykla, miesto savivaldybė, miesto viešoji biblioteka, Šakių „Žiburio“ gimnazija. Aplinka suteikia vaikams galimybę ugdytis ir už teritorijos ribų.

Pedagogai kartu su vaikais ir jų tėvais (globėjais), bendruomenės nariais kuria jaukią, vaikų amžių ir poreikius atitinkančią bei įvairiapusį ugdymą skatinančią aplinką. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiko poreikį judėti, pažinti, kurti jaukumą, būtų funkcionali.

Pagal sudarytą metinį veiklos planą vaikai dalyvauja įvairiuose mokykloje organizuojamuose renginiuose ir akcijose, nuolat dalyvauja respublikiniuose ir rajoniniuose renginiuose. Mokyklos pedagogai, organizuodami ugdymą, renkasi ne tik veiklų temas, bet dažnai ir projekto metodą. Inicijuojami projektai, atitinkantys vaikų poreikius, tėvų lūkesčius. Sėkmingai dalyvaujama tarptautiniuose projektuose. Įgyvendinant projektus, bendradarbiauja specialistų ir pedagogų komanda, įtraukiami tėvai (globėjai), socialiniai partneriai.

Mokykla atvira visuomenei, prieinama kiekvienam norinčiam ją lankyti, palaiko glaudžius ryšius su socialiniais partneriais. Plėtojama bendruomenės informavimo sistema: informacija skelbiama įstaigos interneto svetainėje www.sakiudarzelis.lt, darželio Facebook puslapyje, uždaroje

Facebook grupėse, įdiegtoje elektroninio dienyno sistemoje „Mūsų darželis“. Siekdama nuolatos tobulėti mokykla bendrauja ir bendradarbiauja su Šakių „Varpo“ mokykla, Šakių rajono meno mokykla, Šakių miesto viešąja biblioteka, Zanavykų muziejumi, kitomis Šakių rajono švietimo ir verslo įstaigomis, Šakių visuomenės sveikatos biuru, Šakių ŠPT, VšĮ „Vaiko labui“, Šakių priešgaisrine gelbėjimo tarnyba, Šakių rajono policijos komisariato bendruomenės pareigūne, VšĮ "Menu meną". Mokykla atvira tėvams, kolegoms, mokiniams, studentams, kurie visuomet laukiami grupėse, kasdieninėje vaikų veikloje, šventėse, sportinėse varžybose, konkursuose bei išvykose.

1.5. REGIONO SAVITUMAS

Programoje numatoma pasinaudoti regioniniais ypatumais, sudarant ugdytiniais galimybę lankytis regioninės reikšmės objektuose, svarbesnėse ir įdomesnėse vietose, išryškinant regiono svarbą vaiko ugdymui. Šakiuose puoselėjamos savitos šio krašto kultūrinės tradicijos, išsaugota gyva, daininga Zanavykų šnekta. Šakių kraštas išsiskiria tradicijomis, papročiais, gražia gamta, savo istorija, muziejais, žymiais žmonėmis. Vaikai turi galimybę perprasti tautos kultūrą. Vaikams sudaroma galimybė ugdytis natūralios gamtos aplinkoje, kurioje organizuojamos sportinės varžybos, meninės raiškos užsiėmimai, gamtos stebėjimo pažintinės veiklos. Mokykla turi puikią didelę teritoriją, apsodintą medžiais, aikšteles su pavėsinėmis, sūpynėmis ir kita lauko įranga, kuri nuolat atnaujinama. Vaikams sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebėti gamtą įvairiais metų laikais. Puoselėjama aplinka, sodinami įvairūs medeliai, krūmai, gėlės, rūpinamasi jų priežiūra ir saugojimu. Yra įrengtos lauko edukacinės žaliosios erdvės-augalų labirintas ir „Basų kojų takelis“. Taip vaikai mokosi mylėti ir prižiūrėti augalus, ugdomi meilę gamtai.

1.6. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Ugdymo(si) įstaiga vaikui yra pirmas socializacijos etapas, išėjimas į visuomenę, kurioje nuolat kas nors vyksta, apstu įvairių žmonių ir situacijų – šią įvairovę po truputį vaikas ir pradeda pažinti. Dauguma tėvų (globėjų) nori, kad vaikas būtų intensyviai ugdomas, atsižvelgiant į vaiko gebėjimus, būtų sudomintas, pagirtas, paskatintas. Tėvai (globėjai) tikisi psichologinio palaikymo vaikui, pagalbos, paguodos esant sunkumams. Tėvai (globėjai) nori žinoti, kaip vyksta ugdymas ir jame dalyvauti. Tėvų (globėjų) nuomone, mokykloje dirbantys pedagogai yra kompetentingi, jų gebėjimai ir žinios laiduoja kokybišką vaikų ugdymą(si), jie informuojami apie vaikų daromą pažangą ir pasiekimus.

Kaip rodo įstaigą lankančių vaikų tėvų (globėjų) apklausos, kurios vykdomos atliekant vidaus įsivertinimo, kas dvejus metus, tėvai pageidauja, kad vaikai būtų supažindinami su vaikui artimiausia aplinka, gimtine, kultūra, gamta, ugdomi bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiai bei ugdomos

būtinai vaikui kompetencijos (socialinė, komunikavimo, pažintinė, sveikatos saugojimo ir pažinimo). Tėvams (globėjams) labai svarbu, kad vaikai išmoktų bendrauti, jaustųsi saugiai. Labiausiai tėvai (globėjai) nori, kad vaikai išmoktų mokytis, spręsti problemas, vertinti sukaupią informaciją, būtų gerai parengti mokyklai. Ugdytinių tėvai (globėjai) taip pat nori, kad jų vaikai šoktų, vaidintų, dainuotų, sportuotų, dalyvautų įvairiuose renginiuose, pasirodymuose, vyktų į renginius už mokyklos ribų. Tėvai (globėjai) gerai vertina stebėtas vaikų veiklas, įvairius renginius ir teigia, kad vaikų ugdymas, globa, priežiūra įstaigoje atliepia šeimos poreikius ir lūkesčius.

1.7 POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ

Ikimokyklinio ugdymo programos turinį sudaro *humanistinė filosofija*, kuri pabrėžia vaiko sveikatos, saviraiškos ir savirealizacijos galimybių svarbą ugdymo(si) procese, bei *ekologinė raidos teorija*, akcentuojanti gamtinės, socialinės ir kultūrinės aplinkos įtaką vaiko ugdymui(si) bei vaiko ekologinio supratingumo, gamtosaugos patirties plėtojimą. Ugdydami vaiką, siekiame, kad jis augtų orus, smalsus, bendraujantis, sveikas, kuriantis, sėkmingai besiuogdantis. Siekiama parinkti natūralius, vaiko prigimtį atitinkančius ugdymo(si) būdus, reflektuoti kiekvieno vaiko ir vaikų grupės ugdymosi pasiekimus ir dalyvavimą ugdymo(si) procese. Programa atnaujinama ir tobulinama atsižvelgiant į vaikų pasiekimų vertinimo rezultatus, poreikių kaitą, tėvų (globėjų) lūkesčius, pedagogų pastebėjimus, rekomendacijas, vidaus įsivertinimo rezultatus.

1.8 PROGRAMOS TEISINIS PAGRĮSTUMAS

Programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu, Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis bei pagrindiniais teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo(si) veiklą: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Vaiko gerovės politikos koncepcija, Šakių vaikų lopšelio-darželio nuostatais ir kt. įstaigos dokumentais.

2. UGDYMO(SI) PROGRAMOS PASKIRTIS IR PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau tekste – Programa) siekiama tenkinti pagrindinius ikimokyklinio amžiaus vaiko poreikius: saugumo, sveikatos, judėjimo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos. Ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo 1 iki 6 metų, jų šeimoms ir pedagogams. Programos turinys orientuotas į vaiko interesų bei poreikių plėtojimą ir naujų atradimų, vaiko gebėjimų nuoseklų ugdymą(si), ekologinių-gamtosauginių ugdymo idėjų puoselėjimą, gerbiant vaiko pasirinkimą, tenkinant pagrindinius prigimtinius

(saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, savigarbos, saviraiškos) ir specialiuosius vaikų poreikius.

Planuodama ugdymo(si) turinį, metodus, parinkdama priemones, kurdama ugdymo(si) aplinką, organizuodama ugdymo(si) procesą, numatydamą pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas, mokykla vadovaujasi šiais principais:

Sveikatingumo principas. Ugdymo(si) turinys orientuojamas į vaiko fizinio, psichinio ir socialinio ugdymo(si) darną. Siekiama užtikrinti sveikatos ugdymo sričių – savęs pažinimo, higieninio ugdymo, psichinės sveikatos, fizinio aktyvumo ir poilsio derinimo, ekologinio, sveikos mitybos, žalingų įpročių ir ligų, saugumo – tobulinimą.

Demokratiškumo principas. Skatinama lygiavertė vaiko ir suaugusiojo partnerystė ir sąveika, kai mokytojas orientuojasi į vaiką kaip į asmenybę. Šeimos ir ugdymo įstaigos sąveika grindžiama tėvų (globėjų) ir mokytojų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu, tėvų (globėjų) pedagoginiu švietimu. Vaikams sudaroma galimybė kritiškai mąstyti, naudotis šiuolaikinėmis ugdymo(si) galimybėmis įgyjant žinių ir įgūdžių, skatinamas aktyvumas.

Tautiškumo principas. Padedama augančiam vaikui perimti, perduoti ir puoselėti lietuvių tautos kultūrinės vertybės. Supažindinama su regiono tradicijomis, papročiais, šventėmis.

Diferencijavimo (individualizavimo) principas. Ugdymo(si) procesas organizuojamas, atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnio ypatumus, vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius, išsivystymo lygį, tėvų (globėjų) lūkesčius. Sudaromos ugdymo(si) sąlygos vaikams, turintiems ypatingų poreikių (gabiems, turintiems specialiųjų poreikių, iš šeimų, patiriančių socialinę riziką). Esant dideliems specialiesiems poreikiams, ugdymas organizuojamas pagal individualią ugdymo(si) programą.

Atsinaujinimo principas. Pastovus ikimokyklinio ugdymo programos tobulinimas, atsižvelgiant į vaikų poreikius, tėvų lūkesčius, švietimo naujoves.

Humaniškumo principas. Kiekvienas vaikas gerbiamas kaip asmenybė, palaikomi jo sumanymai, džiaugiamasi jo pasiekimais.

Tęstinumo principas. Glaudžiai bendradarbiaujant su šeima siekiama, kad vaikai sėkmingai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje ir ankstyvojo amžiaus grupėje prie ugdymo(si) ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus grupėse, atsižvelgiant į vaikų įgytą patirtį ir gebėjimus bei jo ugdymo(si) perspektyvą.

Konfidencialumo principas. Garantuoja, kad apie vaikų pasiekimus ir jų vertinimą informacija nebus viešinama. Apie vaiko ugdymą(si) ir jo vystymą(si) tėvams (globėjams) ir su vaiku dirbantiems specialistams informacija teikiama individualiai.

Visuminio integralaus ugdymo principas. Užtikrinama vaiko ugdymo(si) šeimoje ir mokykloje darna. Ugdymo turinys garantuoja harmoningą asmenybės formavimąsi, visuminį pasaulio suvokimą, pažinimo, mąstymo ir veiklos darną. Siekti ugdymo(si) visybiškumo, ugdymo(si) tikslų, uždavinių, turinio, metodų dermės, intensyviau įterpiant etninės kultūros idėjas į visuminį – kompleksinį ugdymą; ieškoti ugdymo turinio sąsajų su socialinio-kultūrinio gyvenimo kontekstu.

Spontaniškumo principas. Skatinti ir palaikyti vaiką kūrybinėje ir kitoje veikloje, leidžiant laisvai, drąsiai ir netrikdomai reikštis saviraiškos srityje.

Laipsniškumo principas. Aktyvinti vaiko kūrybines galias, skatinti jį labiau pasitikėti savo jėgomis bei įgyti patirties tyrinėjimo srityje, einant nuo paprasto prie sudėtingesnio, nuo žinomo prie nežinomo, nuo artimo prie tolumo.

Bendradarbiavimo principas. Dalintis, keistis patirtimi, bendrauti ir bendradarbiauti visuose lygmenyse – su kitomis institucijomis, šeimomis bei jų nariais, įstaigos bendruomene.

Grižtamojo ryšio. Skatinamas šeimos ir mokytojų keitimasis informacija apie vaiko ugdymą(si), nuolatinis ugdymo(si) proceso vertinimas, mokytojų veiklos refleksija padedanti analizuoti vaikų pasiekimus ir inspiruojanti kokybinius pokyčius.

3. UGDYMO(SI) PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Programos tikslas - teikti kokybišką, vaikų poreikius atitinkantį ikimokyklinį ugdymą, ugdyti aktyvų, savimi ir savo gebėjimais pasitikintį, stiprią motyvaciją turintį vaiką.

Uždaviniai:

- padėti atsiskleisti individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams, pritaikant ir įgyvendinant ugdymo(si) turinį;
- saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, ugdyti sveikos ir saugios gyvensenos įgūdžius, tenkinti judėjimo poreikį, kuriant integruotą, visa apimančią sveikatos stiprinimo sistemą bei sveikatai palankią aplinką;
- užtikrinti sėkmingą vaiko socializaciją, ugdant socialinius-emocinius įgūdžius ir puoselėjant jo patirtį, įgytą šeimoje ir ugdymo įtaigoje;
- suteikti laisvę vaikui ir jo kūrybai, skatinant saviraišką, plėtojant individualius gebėjimus, atskleidžiant jo unikalumą;

- puoselėti vaiko tautinį identitetą, rūpintis tradicinių kultūros vertybių saugojimu ir puoselėjimu;
- sistemingai integruoti STEAM veiklas į ugdymo(si) procesą, didinant ugdytinių susidomėjimą gamtos mokslais, technologijomis, inžinerija ir matematika, tobulinant pedagogų kompetencijas;
- taikyti informacines technologijas ir aktyvinančius ugdymo metodus;
- plėtoti 5 ugdymo(si) kompetencijas ir 18 vaikų ugdymo(si) pasiekimų sričių, atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymo(si) ypatumus;
- bendradarbiauti su vaikų tėvais (globėjais), skatinti juos aktyviai dalyvauti ugdant jų vaikus, siekti ugdymo(si) darnos šeimoje ir įstaigoje;
- skatinti vaikus veikti, bendraujant ir bendradarbiaujant su bendraamžiais ir suaugusiais, kartu plėtojant jų emocinę, socialinę, kultūrinę patirtį;
- plėsti vaiko supratimą apie jį supantį pasaulį, gamtojautos ir aplinkotyros įgūdžių formavimą, ekologinio supratingumo, gamtosaugos patirtį, patiriant gyvenimo pažinimo džiaugsmą.

4. UGDYMO(SI) FORMOS, METODAI IR PRIEMONĖS

Pagrindinė ugdymo(si) forma yra įvairi vaikų veikla:

- visos grupės veikla (žaidimai, ryto ir popietės ratas, vaikų sveikatinimo ir atsipalaidavimo valandėlės, muzikos ir kūno kultūros valandėlės, varžybos, išvykos, renginiai, šventės);
- veikla grupelėse (žaidimai, bendri kūrybiniai darbai-projektai, tyrinėjimai, diskusijos, kalbos korekcijos valandėlės);
- individuali veikla (savarankiška vaiko veikla ir žaidimai; individualių gebėjimų lavinimo užsiėmimai; loginės ir rašto pradmenų bei kalbinės pratybos; lavinamoji veikla ant kilimėlių ir prie staliukų; individualus bendravimas su auklėtoja ir/ar logopede – specialiąja pedagoge);
- programos tikslas ir uždaviniai įgyvendinami taikant aktyvius ugdymo metodus bei rekomenduojamas temas, kurie padeda skatinti vaiko smalsumą, domėjimąsi, norą tyrinėti, aiškintis interpretuoti, laiduoja gerą emocinę atmosferą, skatina nebijoti klysti, leidžia kiekvienam vaikui patirti sėkmę;
- metodikos „Darželis visiems“ skyriuose nurodyti pagrindiniai skyriaus klausimai, skirti savaitei, yra orientaciniai, kuriuos mokytojas pagal poreikį pritaiko savo ir ugdytinių poreikiams bei gebėjimams. Pateikiami rekomenduojami temos klausimai. Pateikti metodai ir priemonės atskleidžia įstaigos išskeltus uždavinius;

- rezultatams pasiekti, naudojami įvairūs grupės ir mokytojo poreikius atitinkantys metodai, priemonės ir rekomenduojamos temos.

METODAI	PRIEMONĖS
Žaidimas	Pagrindinis vaiko gyvenimo ir ugdymosi būdas. Palankios vaiko žaidimui aplinkos sudarymas, ugdančiųjų priemonių keitimas, vaiko sumanyto žaidimo palaikymas, plėtojimas, naujų sumanymų skatinimas, mokytojo bendravimas su vaiku. Tai pagrindinis vaiko ugdymosi metodas sumanytas paties vaiko. Vaikas žaisdamas tyrinėja jį supančią aplinką, vertina savo galimybes, patiria naujus jausmus, įgyja naujos patirties, kuria bendravimo situacijas ir t.t. Tai – pagrindinė veikla pažinti save ir aplinkinius, supančią aplinką, tenkinti savo svarbiausius poreikius, lavinti protinius gebėjimus. Žaisdami vaikai išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia emocijas, kuria įvairias situacijas.
Stebėjimas	Vienas pagrindinių metodų, kurio dėka galima pažinti vaiką, įvertinti jo gebėjimus bei poreikius. Stebėjimo metodas leidžia pažinti vaikų elgesio raišką, taip pat atpažinti elgesio įgūdžius, kurie padeda arba trukdo vaikams sėkmingai prisitaikyti aplinkoje. Vaikų elgesio stebėjimas – priemonė, kurią taikant, galima nustatyti vaiko asmenybės ugdymosi kryptį ir, esant reikalui, galima ją koreguoti.
Pokalbis, pasakojimas, diskusija	Suteikia galimybę perduoti informaciją. Vaikai skatinami laisvai reikšti mintis, požiūrį, išklaudyti kito nuomonę, kritiškai mąstyti. Problemos, reiškinių aptarimas, minčių, idėjų išsakymas, išklausančios kito nuomonę, konfliktų sprendimas. Sudaroma galimybė vaikui spręsti visus su juo susijusius gyvenimo klausimus: aplinkos kūrimo, veiklos planavimo. Mokytojas įsiklauso į vaiko mintis, kartu su vaiku mąsto ir sprendžia įvairias problemas, aiškinasi reiškinius, jų esmę ir kt.
Tyrinėjimas, eksperimentavimas	Aplinkos pažinimo būdai, kurie leidžia vaikui aktyviai veikti pačiam, įgyti naujos patirties, savarankiškai spęsti problemas. Pagilina ugdytinių žinias, ugdo gebėjimą pritaikyti jas, aiškinant natūralius procesus ir reiškinius.
Išvykos, ekskursijos	Skatina stebėti bendruomenės veiklą, praplečia vaiko akiratį, ugdo vaiko socialinius, emocinius, pažintinius bei kalbinius įgūdžius. padeda turtinti vaikų

	pažintinę patirtį, plėsti akiratį, susipažinti su aplinka, įgyti socialinių įgūdžių, patirti naujų įspūdžių.
Ugdymas pavyzdžiu	Mokytojai veikia vaikų akivaizdoje, skatindami atlikti tam tikrus veiksmus, siūlo juos atkartoti, mokytojas įsitraukia į vaikų veiklą kaip žaidimo partneris. Svarbus kito vaiko pavyzdys, mažesni mokosi iš vyresnių.
Sportinės veiklos metodai	Atliekamos rytinės mankštos, fizinio aktyvumo užsiėmimai, judrieji žaidimai, organizuojami sporto renginiai.
Vaikų, tėvų ir pedagogų bendrų veiklų įgyvendinimas	Tėvai įtraukiami į ugdymo procesą, projektų kūrimą, kviečiami dalyvauti šventėse, vakaronėse.
Įvairios ugdymo(si) organizavimo formos	Individualaus darbo, darbo grupelėse, visos grupės veikla.
Projektas – teorinė-praktinė veikla	Skatina aktyvesnį šeimos dalyvavimą, padeda rasti naujų ugdymo turinio įgyvendinimo priemonių. Padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą.
Situacinis-spontaniškas ugdymas	Mokytojas keičia numatytą veiklą pagal iškilusią vaiko idėją, problemą, sumanymą. Pritaria vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, emociškai palaiko, išplėtoja vaiko inicijuotus pokalbius, žaidimus, reaguoja į vaiko klausimus, interesus, atsiskleidusią patirtį. Kūrybiškai panaudoja ugdymui netikėtai susidariusią situaciją.
IT taikymas	Veiklos prie interaktyvių grindų bei interaktyvios lentos, įvairūs mokomieji filmukai naudojant multimediją. Vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas, kompiuterinių programų ir žaidimų naudojimas, ankstyvųjų programavimo įgūdžių ugdymas(is) naudojant įvairius robotukus.
Ugdymas lauke	Ugdomosios veiklos organizavimas, vykdymas bei grupės veiklos pratęsimas lauke panaudojant turimą darželio lauko inventorių, gamtines priemones.
Kritinio mąstymo ugdymas	Vaikų kritinio mąstymo ugdymui pasitelkiama grupėse turima literatūra bei rekomenduojama literatūra iš metodikos „Darželis visiems“.

Ugdymosi aplinkos (kampeliai)	Mokytojo sukurtos grupėse, lauke aplinkos (kampeliai) bei juose esančios priemonės, skirtos visuminiam vaikų ugdymuisi.
Susitikimai su įvairiais žmonėmis	Plėtojant socialinę vaiko patirtį, labai svarbu, kad vaikas galėtų mokytis bendrauti su nepažįstamais suaugusiais žmonėmis.
Interpretacija	Skatinama vaiko saviraiška, padedama jam atsiskleisti, „pabėgti“ nuo tikrovės apribojimų, susitapatinti su personažais, vaidinti, išgalvoti įvairias situacijas, istorijas, pritaikyti joms tinkamus vaidmenis, veiksmus.
STREAM ugdymo metodas	STREAM (gamtos mokslų, technologijų, rašymo/skaitymo, informacinių technologijų, inžinerijos, menų/dizaino, matematikos) ugdymo veiklose vyrauja mokytis veikiant ir mokytis žaidžiant požiūriai. Konstruktyvus požiūris į ugdymą, kaip sąmoningą (reflektyvią) veiklą, konstruojant žinias ir įgūdžius, reikalingus iškeltai problemai spręsti.
Probleminis mąstymas (situacijų sprendimas)	Vaikai mokomi atrinkti, rūšiuoti daiktus pagal vieną ar kelis požymius, susitarti su kitais, priimti teisingus sprendimus. Probleminiai atvirieji klausimai žadina vaikų susidomėjimą ir smalsumą, suteikia galimybę pasidalinti mintimis, ieškoti atsakymų į rūpimus klausimus ir t.t.
Relaksacija	Taikomi įvairūs atsipalaidavimo būdai kasdieninėje vaiko veikloje, padeda jam pailsėti, nusiraminti, kaitalioti ramią veiklą su aktyvia.

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

5.1 VAIKO PASIEKIMŲ VERTINIMO SAMPRATA

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, tai nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus raidos tarpsniais kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas, siekiant geriau pažinti vaiką, jo individualumą, gebėjimų lygį bei jo patirtį (kaip kinta vaiko gebėjimai per tam tikrą laiko tarpą), numatyti vaiko ugdymo(si) perspektyvas, pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko poreikiams ir galimybėms. Pedagogai vertindami vaikus remiasi „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) pasiekimų vertinimo tvarkos aprašu“ (aprašo dokumentas visiems pedagogams prieinamas įstaigos elektroninio dienyno www.musudazelis.com skiltyje „Bendri dokumentai“) bei „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“ (2016). Nuoroda į dokumentą:

<https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/01/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas.pdf>

Vertinimo tikslas – nustatyti vaiko vystymosi raidą, jo daromą ugdymo(si) pažangą, pokyčius, jo individualumą, išsiaiškinti specialiuosius poreikius.

Vertinimo uždaviniai:

- pažinti vaiką (vaiko ugdymo(si) poreikius, interesus, pomėgius, galias, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
- atskleisti vaiko pastangas ir pažangą bei skatinti jo ugdymą(si);
- planuoti tolesnio ugdymo(si) perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- apibendrinti sukaupią vertinimo informaciją, koreguoti ugdymo planus;
- pateikti vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams (globėjams) ir kitiems pedagogams.

Planuojant vaiko vertinimą reikia nuosekliai išdėstyti vaiko veiklą pagal jo raidos ir ugdymo(si) logiką, atitinkančią vaikų patirtį, gebėjimus ir ugdymo(si) galimybes.

5.2 VERTINIMO PAGRINDIMAS

Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimas atliekamas pagal aštuoniolika vaiko ugdymo(si) sričių, vadovaujantis kiekvienos srities išskirta esmine nuostata ir esminiu gebėjimu, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki šešerių metų, t. y., per visą ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpį. Nuoroda į dokumentą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/01/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas.pdf>

Ikimokyklinės grupės mokytojas, siekdamas pažinti vaiką ir įvertinti jo pasiekimus stebi jį, taiko mokytojo kompetencijos rėmuose apibrėžtus pažinimo metodus, padedančius išsiaiškinti vaiko turimą patirtį, savijautą, fizinę brandą, poreikius, interesus, gebėjimus, bendravimo ir veiklos ypatumus, namų kultūrinę aplinką, šeimos socialinę padėtį, lūkesčius bei nuostatas į ugdymą.

5.3 VERTINIMO NUOSTATOS

Vertinant vaiko individualią pažangą laikomasi šių nuostatų:

- Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas yra visuminis, vertinamos atskiros vaiko kompetencijos: socialinė, emocinė, komunikavimo, sveikatos, pažintinė ir meninė.
- Vaiko pasiekimus vertina pats vaikas, grupės mokytojai, tėvai (globėjai), švietimo pagalbos specialistai.
- Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai ir būdai: stebėjimas, pokalbis su vaiko tėvais (globėjais), vaiko veiklos analizė. Mokytojai netaiko jokių specializuotų vaiko pasiekimų

vertinimo testų. Specialistai vaiko pasiekimus vertina tik gavę raštišką tėvų (globėjų) sutikimą.

- Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas – du kartus per metus (rudenį atėjus į įstaigą ir pavasarį). Atskirais atvejais, atsižvelgiant į individualius vaiko poreikius, vertinimas gali vykti ir dažniau.
- Vaiko pasiekimai fiksuojami vaiko asmeninių pasiekimų aplanke, specialistų (logopedo, psichologo) aprašuose ir elektroniniame dienyne savaitės plane numatytoje refleksijos ir vaiko pažangos stebėjimo lentelėje.

Vaiko pasiekimo aplanką sudaro:

- ugdymo(si) pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius;
- vaiko meninės raiškos darbai (dailės darbeliai, žodinė kūryba, užrašytos vaiko mintys);
- vaiko veiklos stebėjimo užrašai (užduotys, vaiko mintys, nuomonė);
- vaiko įsivertinimas (vaikas skatinamas įsivertinti, siekiant formuoti supratimą apie jo paties ugdymąsi).

Ši informacija yra pasiekama tik vaiko tėvams (globėjams) bei mokytojams. Toks būdas padeda kaupti reikiamą informaciją apie vaiko daromą pažangą, ugdomosi pasiekimus, leidžia nuosekliau ir prasmingiau ugdyti minėtas vaiko kompetencijas. Tėvai (globėjai) apie vaiko ugdymo pasiekimus gali matyti el. dienyne „Mūsų darželis“, gali aptarti individualių pokalbių metu, iškilus vaiko ugdymo(si) sunkumams – dažniau (pagal poreikį ir ugdymo(si) aktualijas).

5.4 VERTINIMO REZULTATAI

Apibendrinus pasiekimų vertinimo tikslus ir uždavinius, planuojamas tolesnis individualus ir vaikų grupės ugdymas, o įvertinus sukaupią informaciją, galima koreguoti planus, kurti/keisti aplinką, pasirinkti tinkamas priemones, būdus, metodus. Be to, ši informacija padeda mokytojui, tėvams įžvelgti vaikų gebėjimų ir pasiekimų lygį, garantuoja ugdymo(si) tęstinumą įstaigoje, šeimoje, stiprina bendravimą ir bendradarbiavimą tarp vaiko – mokytojo – tėvų (globėjų).

6. REKOMENDUOJAMOS MĖNESIO TEMOS

Visos mėnesio temos ugdo 5 kompetencijas. Pateikti metodai ir priemonės atskleidžia įstaigos išskeltus uždavinius.

Skyriuose pateikiamos orientacinės temos, potemės, esminiai klausimai, pagrindiniai rekomenduojami klausimai, kuriuos mokytojas pagal poreikį pritaiko savo ir ugdytinių poreikiams, gebėjimams, ir rekomenduojama vaikų literatūra. Temos įgyvendinimo trukmė 3-4 savaitės.

6.1 SKYRIŲ STRUKTŪRA

Tema ir potemės. Temos įgyvendinimo trukmė 3–4 savaitės.

Potemė. Pagalba mokytojui planuojant veiklas, orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemės mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.

Esminis skyriaus klausimas. Tai vaikams pritaikytas klausimas, apjungiantis žinias ir įgūdžius, kuriuos jie turėtų įgyti nagrinėdami šio skyriaus medžiagą.

Pagrindiniai skyriaus klausimai. Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas randa ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

Kompetencijos. Metodai ir priemonės. Laukiamas rezultatas. Visos mėnesio temos ugdo 5 kompetencijas. Pateikti metodai ir priemonės atskleidžia įstaigos iškeltus uždavinius. Numatomas laukiamas rezultatas – pabaigęs skyrių, ikimokyklinukas turi suprasti šiuos dalykus.

Literatūra. Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu. Įtraukiantys, informatyvūs ir literatūriniai tekstai leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, jie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas padeda vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų sąvokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi.

6.2 TEMA: SVEIKI ATVYKĘ Į IKIMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĘ

Numatomas laikotarpis: RUGSĖJO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas Kas yra ikimokyklinio ugdymo grupė?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI:

- Grupės aplinka (erdvės, vaiko daiktai: lova, kėdutė, spintelė, vaiko paveiksliukas ir kt.).
- Grupės taisyklės (rutinos: ryto rato pasisveikinimas, pasikartojantys žaidimai, šūkiei, vaiko darbai, pareigos, dienotvarkė ir kt.).
- Lauko aikštelė (susitarimai, taisyklės, grupės teritorija).
- Grupės draugai (mano ir draugo žaislai, kaip dalintis, draugų vardai, kiek mūsų grupėje, draugystė, konfliktai).
- Darželio aplinka (salės, kitos patalpos, kas dar dirba darželyje).
- Žaidžiu ir mokausi (ko išmoksiu žaisdamas matematikos, rašymo, skaitymo, Lego, tyrinėjimo ar kitose grupės erdvėse).

- Kartu tvarkytis smagu.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Kaip vadinasi mano grupė? 2. Koks paveikslukas puošia mano daiktus? 3. Kur mano kėdė/lova/spintelė/rank šluostukas? 4. Kas mane pasitinka kas rytą darželio grupėje?	1. Ką aš veiksiu savo grupėje? 2. Kur grupės lauko teritorija, kokios žaidimo taisyklės lauke? 3. Kokios žaidimų / mokymosi aplinkos yra mano grupėje? 4. Kokie mano grupės draugų vardai?	1. Ko išmoksiu darželio grupėje? 2. Kokios grupės taisyklės? 3. Kiek vaikų lanko mano grupę? 4. Kas dar mane moko darželyje įvairių dalykų? (mokytoja, švietimo pagalbos specialistai, muzikos mokytoja)	1. Ko aš išmoksiu ir ką veiksiu darželio grupėje? 2. Kuo aš prisidedu prie grupės bendruomenės gyvenimo? 3. Kas yra mano grupės bendruomenė? 4. Kas dar yra mano ikimokyklinio ugdymo programos dalyviai? 5. Mano grupės draugai: kuo mes panašūs, kuo skirtingi?

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Vaikas supras, kad jis yra svarbus savo grupės narys; jo mintys, poreikiai, idėjos ir gebėjimai yra vertinami.
Komunikavimo	Gebės taikyti taisykles ir rutiną, kurie padės jam mokytis ir jaustis saugiai.
Pažinimo	Gebės savo grupėje atsargiai elgtis su ugdymosi medžiaga, atidžiai rinksis, kur mokysis ir žais. Dalyvaus išvykose.
Sveikatos saugojimo	Supras, kad jo šeima, mokytojai ir kiti vaikai yra jo bendruomenė; visų mintys, poreikiai, idėjos ir gebėjimai yra svarbūs.
Meninė kompetencija	Per veiklas vaikas gebės įvairiai reikšti mintis, išreikš save per muziką. Pasitelkdamas vaizduotę išbandys įvairias menines veiklas.

LITERATŪRA

- Barzdonytė- Morkevičienė L. Nenoriui eiti į darželį. Kaunas: Šviesa, 2015
- Chien Chow Chine A. Mano jausmai. Vilnius: Baltos lankos, 2019
- Sojka A. Laikas į darželį. Vilnius: Presvika, 2012
- Lukošūnienė L. Aš ir kiti. Šiauliai: Lucilijus, 2000
- Suess A. Mano linksmasis knibždelėlynas. Kaunas: Vaiga, 2019
- Davies B. ir Sarah L. Geriausi draugai. Kaunas: Presa, 2019

- Suchonickaja L. Pasaka apie debesėlį.
- Jugla C. Gyvūnų enciklopedija mažiesiems. Vilnius: Baltos lankos, 2019
- Mano pirmieji skaičiai. Pamatyk, ištark ir išmok skaičius. Kaunas: Vaiga, 2018
- Jakubėnas K. Abėcėlė. Vilnius: Presvika, 2013
- Zulonė L. Spalvoti pieštukai. Kaunas: Obuolys, 2020
- Navakas K. ir Smirnovaitė M. Žvėreliai mokosi draugauti. Kaunas: Jūsų Flintas, 2018
- Trakumienė L. ir kt. Luizianos paslaptis. Kaip išgelbėti užburtąjį orkestrą? Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2019
- Zulonė L. Spalvoti pieštukai. Kaunas: Obuolys, 2020
- Winfield Martin E. Kiek daug dalykų patirsi įstabių. Vilnius: Baltos lankos, 2018
- Casalis A. Peliukas Lukas nenori eiti į darželį. Vilnius: Alma littera, 2013
- Moore-Malinos J. Konfliktų sprendimas. Kaunas: Šviesa, 2017
- Winfield Martin E. Kiek daug dalykų patirsi įstabių. Vilnius: Baltos lankos, 2018
- Casalis A. Peliukas Lukas nenori eiti į darželį. Vilnius: Alma littera, 2013
- Moore-Malinos J. Konfliktų sprendimas. Kaunas: Šviesa, 2017

6.3 TEMA: MANO PENKI POJŪČIAI

Numatomas laikotarpis: SPALIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: Kaip mes naudojame savo pojūčius tirdami, stebėdami ir suprasdami mus supantį pasaulį?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI:

- Ką matau, girdžiu, jaučiu?
- Triukšmas ir tylą.
- Atpažink, kas taip kvepia?
- Sveiko maisto šalyje.
- Kas saldu, o kas sūru?
- Kas maišelyje?
- Kodėl skauda, kai duria?

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
-----------	-----------	-----------	-----------

1. Kiek akycių aš turiu? 2. Kiek ausyčių aš turiu? 3. Kuo aš ragauju? 4. Sūru ar saldu?	1. Kam man reikalingos akys? 2. Ką gali mano rankos? 3. Kam reikalinga burnytė? 4. Kam reikalinga nosis?	1. Kam reikalingas regėjimas? 2. Kam reikalinga klausa? 3. Kam reikalinga uoslė? 4. Ką mes liesdami, lytėdami atpažįstame?	1. Kaip mes naudojame savo regėjimą? 2. Kaip mes naudojame savo klausą? 3. Kaip mes naudojame savo skonio receptorius? 4. Kaip mes naudojame savo uoslę? 5. Kaip mes naudojame savo lytėjimą?
--	---	---	---

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Mes naudojame savo pojūčius norėdami geriau pažinti mus supančius žmones, vietas, objektus ir aplinką.
Komunikavimo	Sutrikus mūsų pojūčiams, pvz., regėjimui ar klausai, mūsų patirtis ir sąveika su pasauliu keičiasi.
Pažinimo	Vaikas sužinos, kad egzistuoja 5 pojūčiai: regėjimas, klausa, uoslė, skonis, lytėjimas. Supras, kad mes naudojame savo pojūčius, norėdami geriau pažinti mus supančius žmones, vietas, objektus ir aplinką.
Sveikatos saugojimo	Vaikas suvoks, kas atsitiktų, jei netektume kurio nors pojūčio, ir kodėl jie tokie svarbūs mūsų sveikatai.
Meninė kompetencija	Pasitelkdami savo pojūčius išbandys įvairias menines veiklas.

LITERATŪRA

- Landsbergis V. V. Kas tas Pūkis. Vilnius: Dominicus Lituanus, 2020
- Paltanavičius S. Voveriuko metai. Vilnius: Alma littera, 2018
- Muller G. Vaisių šventė. Vilnius: Briedis, 2020
- Moomin Characters Mumių pojūčių ir mokymosi knyga. Vilnius: Nieko rimto, 2014
- Grajkowkis W. Medžiai. Kaunas: Debesų ganyklos, 2018
- Jokužytė E. Leonardo da Vinci. Sparnuotosios raidės. Klaipėda: Verslas ar menas, 2016
- Česūnienė R. ir Česūnas L. Mėgintuvėlio eksperimentų ir atradimų knyga. Vilnius: Alma littera, 2018
- Muminuko skaičių knyga. Vilnius: Nieko rimto, 2013
- Sutujev V. Maišas obuolių. Vilnius: Alma littera, 2005.
- Maciulevičiūtė-Smeu J. Aš saugus gatvėje. Kaunas: Jūsų Flintas, 2017

- Muzikos garsai: klasikinės muzikos instrumentai. Vilnius: Trys nykštukai, 2020
- Aukštakalnytė G. ir kt. Užsimerk. Vaikų pasakos reginčiųjų ir Brailio raštu. Klaipėda: Verslas ar menas, 2018.
- Mano pojūčiai. Ugdomasis loto žaidimas 2-7 m. vaikams. Šiauliai: Lucilijus, 2018
- „Penki pagrindiniai pojūčiai“ (filmukas)

6.4 TEMA: VISKAS APIE MUS

Numatomas laikotarpis: LAPKRIČIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas *Kas esu aš ir kas yra mane supantys žmonės?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI:

- Mano šeima.
- Kada aš užaugsiu?
- Panašūs ir skirtingi.
- Mano kūnas.
- Ką mes grupėje darome kartu?
- Ką mūsų šeima daro kartu?
- Ančiuko šeima (pasaka „Bjaurusis ančiukas”).
- Mano seneliai (pasaka „Raudonkepuraitė”)

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Vaikas suvoks, kad dėl įvairių priežasčių skirtingu metu jis patiria įvairius jausmus, kad grupė yra jo bendruomenė, o grupės draugai yra svarbūs ir unikalūs.
Komunikavimo	Vaikas supras, kad jis yra savo šeimos ir bendruomenės dalis. Jo šeima yra svarbi ir unikali.
Pažinimo	Vaikas supras, kad jis yra unikalus – niekas kitas neatrodo, nejaučia, negalvoja ir nesieltgia taip, kaip jis.
Sveikatos saugojimo	Vaikas supras, kad jis gali prisidėti, kad jo ikimokyklinio ugdymo grupėje būtų smagu, saugu ir įdomu.
Meninė kompetencija	Per praktines veiklas, žaidimus vaikas suvoks save kaip vienintelį tokį – unikalų individą, kuris turi tik jam būdingus sugebėjimus, savybes, jausmus bei pomėgius.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Koks mano vardas? 2. Kiek man metų? 3. Kas mano draugai? 4. Kas mano šeimos nariai?	1. Kuo aš ypatingas? 2. Kuo vardu mano draugai? 3. Kas mano šeimos nariai? 4. Kuo mano šeima ypatinga?	1. Kuo aš esu svarbus ir ypatingas? 2. Kokia mano nuotaika? 3. Ką man reiškia grupės draugai? 4. Kodėl aš myliu savo šeimą? 5. Kiek man metų?	1. Kas padeda man tapti svarbiu/unikaliu? 2. Ką aš jaučiu, kodėl? 3. Kuo svarbi/unikali yra mano grupė? 4. Kuo svarbi/unikali yra mano šeima? 5. Ar viskas, kas patinka man, patiks ir kitam?

LITERATŪRA

- Muminuko skaičių knyga. Vilnius: Nieko rimto, 2013
- King C. ir Daynes K. Atverk ir pamatysi, koks žmogaus kūnas. Vilnius: Alma littera, 2012
- Kakės Makės atradimai. Žmogaus kūnas. Vilnius: Alma littera, 2018
- Kakės Makės atradimai: emocijos. Vilnius: Alma littera, 2018
- Moore-Malinos J. Mano jausmai. Ką jie reiškia? Vilnius: Alma littera, 2018
- Chien Chow Chine A. Mano jausmai. Vilnius: Baltos lankos, 2019.
- Dmuchovskienė R. Kiškutis Mikutis. Šeima. Kaunas: Jūsų Flintas, 2017
- Daciūtė E. Laimė yra lapė. Vilnius: Tikra knyga, 2016
- Moroney T. Kodėl myliu savo šeimą. Kaunas: Educata, 2015
- Ulasėvič O. Mano šeima. Knyga su atveriamais langeliais. Vilnius: Presvika, 2010
- Baltrušaitienė Š. Kaip zuikis jausmus pažino. Vilnius: Nieko rimto, 2017.
- Stewart P. Kiškio ir ežiuko metų laikai. Vilnius: Nieko rimto, 2018
- Bėrantas B. Riešutų tortas. Vilnius: Nieko rimto, 2020.
- Balžekaitė G. Vaivorykštės lietūs. Vilnius: Naujas vardas, 2014
- Thapar M. Labas rytas, saulyte. Joga vaikams. Vilnius: Mūsų knyga, 2006.
- Lindgren A. Pepė Ilgakojinė. Vilnius: Garnelis, 2019.

6.5 TEMA: ŠVIESA

Numatomas laikotarpis: GRUODŽIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kaip ir kodėl mes naudojame skirtingus šviesos šaltinius?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI:

- Kas šviečia dieną, o kas naktį?
- Iš kur atsiranda šešėliai?
- Kaip diena keičia naktį?
- Kada atsirado elektra?
- Įvairūs šviesos šaltiniai, prietaisai.
- Tamsos poveikis žmogui, gamtai.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Kas danguje šviečia? 2. Kas šviečia naktį ir dieną? 3. Kas šviečia namuose?	1. Kur galima pamatyti šviesą? 2. Kas yra saulė? Kur ji pasislepia? 3. Kam reikalinga šviesa? 4. Ar galėtume gyventi tamsoje?	1. Kur yra tamsa ir šviesa? 2. Kas dienos šviesoje vyksta? 3. Kas nakties tamsoje vyksta? 4. Kur naktį pasislepia saulė?	1. Kokie šviesos šaltiniai mus supa? 2. Kas yra tamsa? 3. Kaip šviesa mums padeda? 4. Kas yra šešėliai? 5. Gyvybė ir šviesa, kaip tai susiję?

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Supras, kad tamsa yra ten, kur šviesos yra mažai arba kur jos visai nėra.
Komunikavimo	Sužinos, kad mūsų namuose ir miestuose yra daug įvairių šviesos šaltinių.
Pažinimo	Praktinės veiklos ir stebėjimai padės suprasti, kad šviesa padeda augti augalams.
Sveikatos saugojimo	Supras, kad šviesa padeda mums matyti ir sušilti. Mokysis saugoti akis.
Meninė kompetencija	Supras, kad šešėliai atsiranda tada, kai objektas užstoja šviesą. Praktiškai išbandys šešėlių teatrą, šviesos stalą ir kt.

LITERATŪRA

- Račinskaitė J. Raganyčių burtai Vilnius: Vaga, 2003
- Pavilonytė I., M. Pavilonis. Marmiai. Olis ir dažų kibirėlis. Vilnius: Alma littera, 2019

- Burneikaitė S. Šešėlių teatras. Gyveno senelis ir senelė. Kaunas: Šviesa, 2006
- Nabus R.J. Išradėjas Jonas. Vilnius: Mažoji raidė, 2019
- Herget G. ir Renger N. Mocartas ir Robinzonas skrenda į mėnulį. Vilnius: Baltos lankos, 2017
- Žutautė L. Kakė Makė ir didelė tamsa. Vilnius: Alma littera, 2013
- Paltanavičius S. ir Vaitkevičiūtė M. Kas ir kodėl gamtoje. Vilnius: Alma littera, 2018
- Ryliškienė M. Kurmis ieško saulės. Kaunas: Šviesa, 2007
- Pasaka. Baikštusis kiškis
- Lenktytė B. Palinkėk baltų sapnų. Kaunas: Tabula rasa, 2000

6.6 TEMA: TRANSPORTAS

Numatomas laikotarpis: SAUSIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: Kaip mano bendruomenė naudojasi įvairiomis transporto priemonėmis?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI :

- Kaip žmonės keliauja?
- Kas yra vandens, žemės, oro transportas?
- Dviratės, triratės ir keturratės transporto priemonės.
- Kas skraido, o kas ne?
- Įvykis gatvėje.
- Kaip skrenda raketos?
- Kosminiai erdvėlaiviai.
- Keliauju svajodamas.
- Maži ir dideli laiveliai.

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Kas važiuoja, plaukia, skrenda? 2. Kokios yra transporto priemonės?	1. Kokios yra transporto priemonės? 2. Kaip saugiai elgtis gatvėje? 3. Transporto priemonė, kuriai nereikia kuro -	1. Kodėl automobilis važiuoja? 2. Kokios yra transporto rūšys? (Elektromobilis)	1. Koku transportu aš naudojuosi, kodėl? 2. Kuo skiriasi ir kuo panašios įvairios transporto priemonės? 3. Kas vairuoja/naudoja

3. Kaip burzgia mašina, tūtuoja traukinys?	dviratis.	3. Kaip juda transportas, kokį kurą naudoja? 4. Kaip būti saugiems ir išvengti pavojų?	transporto priemonės mano bendruomenėje? 4. Kaip saugiai naudotis transporto priemonėmis?
--	-----------	---	--

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Supras, kad vaiko šeima yra svarbi ir unikali. Supras, kad svarbu patiems pasirūpinti savo saugumu.
Komunikavimo	Žinos, kad kai kurias transporto priemones vairuoja/naudoja specialūs pagalbinkai, pvz., vairuotojai, ugniagesiai, policininkai, pašto išvežiotojai.
Pažinimo	Supras, kad skirtingiems tikslams naudojame skirtingas transporto priemones, transporto priemonės juda skirtingai. Sužinos, kokių yra transporto priemonių.
Sveikatos saugojimo	Žinos, kad yra daug būdų saugiai naudotis transporto priemone. Mokysis saugaus elgesio kelyje.
Meninė kompetencija	Supras, kad į darželį ir kitas vietas važiuojama transporto priemone. Meninėje veikloje išreikš savo kūrybiškumą.

LITERATŪRA

- Kas čia? Transportas. Vilnius: Presvika, 2012
- Rūžička O. Automobilio istorija. Vilnius: Balto, 2017
- Knyga su atvartėliais. Transportas. Vilnius: Presvika, 2014
- Būk saugus kelyje su katinu Teodoru. Saugaus eismo užduotėlės. Šiauliai: Lucilijus, 2018
- Kokios mašinos padeda mieste. 5 mašinų garsai. Vilnius: Presvika, 2017
- Duskey Rinker S. Saldžių sapnų mašinoms aš linkiu. Vilnius: Baltos lankos, 2012
- Minienciklopedija. Transportas. Vilnius: Presvika, 2011
- Arnold N. ir Sanders A. Kaip veikia automobilis. Vilnius: Alma littera, 2013
- Mano priešmokyklinė knyga. Kelių eismas. Kelio ženklai ir eismo taisyklės. Kaunas: Vaga, 2013
- Havercred E. Piratų laivas. Vilnius: Mūsų knyga, 2009
- Audus H. ir Harrison J. Sniego Senis ir Sniego Šunelis. Vilnius: Baltos lankos, 2013
- Paltanavičius S. Jei rašysi laišką girion. Vilnius: Nieko rimto, 2018

- Gaižauskaitė Z. Žvalgos gatvė šviesoforas. Kaunas: Spaudos praktika, 2019
- Mažasis tyrinėtojas. Automobiliai ir kitas transportas. Vilnius: Egmont Lietuva, 2017

6.7 TEMA: KUR MES GYVENAME?

Numatomas laikotarpis: VASARIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: Kur gyvena mane supantys žmonės ir gyvūnai?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI:

- Namai namučiai.
- Naminiai gyvūnai, paukščiai.
- Laukiniai gyvūnai, paukščiai.
- Gyvūnai žiemą.
- Paukštelio lizdelis.
- Kur gyvena pingvinai ir krokodilai?
- Kas yra žemėlapis?
- Kaip keliauja laišakai?
- Mano gatvė.
- Seni ir nauji pastatai.
- Statom namą.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Kas gyvena po vienu stogu? 2. Kur gyvena, prisiglaudžia šuniukas, žuvytė, paukštelis, skruzdė ir kiti gyvūnai? 3. Kaip juda miško gyventojai: meška, kiškis, voverė ir t.t., o kaip judi tu?	1. Kur gyvena žmonės? Kokie žmonių namai? 2. Kur gyvena gyvūnai? Kokie jų namai? 3. Kur gyvena paukšteliai ir kokie jų namai? 4. Kaip mes rūpinamės gyvūnais ir paukšteliais? Kodėl turime jiems padėti? Kaip padedame?	1. Ką vadiname žmogaus ir gyvūnų namais? 2. Kokia yra namų įvairovė, išorė, vidus? 3. Kas padeda, kas trukdo žmogui ir gyvūnams sugyventi bei išlikti? 4. Koks tavo gimtasis miestas, kiemas, namas?	1. Kur aš gyvenu? Kur gyvena mano šeimos nariai? 2. Kur gyvena žmonės ir kur gyvena gyvūnai? 3. Kokių tipų namuose gyvena žmonės mano mieste? 4. Kaip žmonės ir gyvūnai stato namus? 5. Pasakų veikėjų namai.

LITERATŪRA

- James T. Tedis mieste. Vilnius: Alma littera, 2013
- Paltanavičius S. Jei tu slieko nepažįsti. Kaunas: Debesų ganyklos, 2018
- Zelčiūtė D. Trys paršiukai. Kaunas: Jotema, 2003
- Bartikova P. Statome namą su Trimis paršiukais. Kaunas: Vaiga, 2019
- Wolf T. Mieste. Knyga su 100 langelių. Vilnius: Alma littera, 2019
- Niccolini D. Raidžių istorijos ir nuotyčiai. Vilnius: Presvika, 2018
- Bauer V. ir G. Ohnesorge Gyvūnų namai. Kaunas: Vaiga, 1996
- Macho A. ir P. Kavecky Gerda. Banginukės istorija. Vilnius: Nieko rimto, 2018
- Milbourne A. Gyvūnų namai. Žvilgtelk vidun. Vilnius: Nieko rimto, 2016
- Paltanavičius S. Jei rašysi laišką girion. Vilnius: Nieko rimto, 2018
- Watt F. Muzikos garsų knygelė mažiesiems. Vilnius: Baltos lankos, 2013
- Litchfield D. ir T. Heapy Spindintis miestas. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2019
- Griffiths A. 13-os aukštų namelis medyje. Vilnius: Alma littera, 2019
- Krukauskienė L. Pasakos apie tave ir mane. Vilnius: Presvika, 2014
- Račinskaitė J. Raganyčių burtai Vilnius: Vaga 2003.
- Pavilonytė I., M. Pavilonis. Marmiai. Olis ir dažų kibirėlis. Vilnius: Alma littera, 2019
- Burneikaitė S. Šešėlių teatras. Gyveno senelis ir senelė. Kaunas: Šviesa, 2006
- Nabus R.J. Išradėjas Jonas. Vilnius: Mažoji raidė, 2019
- Herget G. ir N. Renger Mocartas ir Robinzonas skrenda į mėnulį. Vilnius: Baltos lankos, 2017.
- Žutautė L. Kakė Makė ir didelė tamsa. Vilnius: Alma littera, 2013.
- Paltanavičius S. ir M. Vaitkevičiūtė Kas ir kodėl gamtoje. Vilnius: Alma littera, 2018.
- Ryliškienė M. Kurmis ieško saulės. Kaunas: Šviesa, 2007.
- Ukrainiečių pasaka Pirštinė
- Lenkytė B. Palinkėk baltų sapnų. Kaunas: Tabula rasa, 2007.

6.8 TEMA: VANDUO

Numatomas laikotarpis: KOVO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: Ką gali vanduo?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI :

- Kodėl lyja?
- Iš kur atsiranda balos?
- Vandens būsenų kitimas, vandens apytakos ratas, kaip keliauja vanduo?
- Kaip susidaro sniegas?
- Kodėl ledas neskęsta vandenyje?
- Jūra, ežeras, upė ir kiti telkiniai.
- Lietuvos upės.
- Virdulys čiaudulys.
- Kas skęsta, o kas plaukia?
- Kodėl neskęsta laivai?
- Kodėl aš geriu vandenį?
- Ar gyvūnams ir augalams reikia vandens?

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Ką aš geriu? 2. Kas laisto gėles? 3. Kodėl šuniukas laka vandenį?	1. Ar vanduo gali kilti? 2. Kas tirpsta vandenyje? 3. Iš kur atsiranda vanduo? 4. Iš kur atsiranda sniegas? 5. Kam mums reikalingas vanduo?	1. Kokios vandens savybės? 2. Kodėl vanduo gyvybiškai svarbus? 3. Kur teka upės? 4. Ar gali išsilioti jūra? 5. Ar vandens skonis gali keistis?	1. Kur galima rasti vandens? 2. Kas atsitinka, pasikeitus vandens temperatūrai? 3. Kas atsitinka daiktus įmerkus į vandenį? 4. Kuo vanduo naudingas? 5. Kas yra vandens telkiniai?

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Žinos, kad vandens reikia visiems gyviems daiktams.
Komunikavimo	Klausys pasakų, istorijų apie vandens susidarymą, laišuko istoriją ir pan. Remdamasis savo patirtimis pasakos, ką žino apie vandenį ir vandens telkinius. Suvoks, kad vandens galima rasti visur.

Pažinimo	Per praktines veiklas, eksperimentuojant sužinos, kad vandens būsenoms kisti įtakos turi temperatūra. Domėtis ir praktiškai patirs, kad kai kurie daiktai, įmerkus juos į vandenį, pasikeičia. Atliks vandens kiekio, tūrio matavimus.
Sveikatos saugojimo	Išsiaiškins, kodėl vieni daiktai vandenyje plūduriuoja, kiti – skęsta. Vandens reikia visiems gyviems daiktams. Vandens ir grūdinimosi nauda sveikatai.
Meninė kompetencija	Išbandys įvairius vandens, sniego ir ledo panaudojimo būdus meninei ir kūrybinei veiklai.

LITERATŪRA

- Kasparavičius K. Povandeninė istorija. Vilnius: Nieko rimto, 2013
- Bagdonaitė R. Lašiuko kelionė. Apie vandens apytaką gamtoje. Kaunas: Šviesa, 2006
- Disney W. Mikė Pūkuotukas: Skęsta ar plaukia? Vilnius: Egmont, 2007
- Rick B. Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša. Kaunas: Obuolys, 2009
- Suchonickaja L. Pasaka apie debesėlį
- Moksliniai eksperimentai su vandeniu. Vilnius: Naujoji Rosma, 2013
- Maudynių knygelė. Kas čia plaukia? Nuspalvink vandeniu! Vilnius: Presvika, 2017
- Kur dingio balos? Galvojimo kampelis. Vilnius: Egmont, 2006
- Schubert I. ir Schubert D. Sriuba iš kirvio. Vilnius: Gimtasis žodis, 2005
- Vaicenavičienė M. Kas yra upė? Vilnius: Tikra knyga, 2010
- Kasparavičius K. Povandeninė istorija. Vilnius: Nieko rimto, 2013.
- Kur dingio balos? Galvojimo kampelis. Vilnius: Egmont, 2006.

6.9 TEMA: AUGALAI

Numatomas laikotarpis: BALANDŽIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: Kaip augalai auga, kodėl jie svarbūs?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI:

- Darže.
- Kas auga ant šakos, o kas po žeme?
- Ką augina ūkininkas?
- Miške.
- Kodėl auga tiek daug medžių?
- Kas gyvena medyje?

- Augalo augimo ciklas.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Kur auga medžiai? 2. Ką galima išauginti iš sėklos? 3. Ko reikia, kad augalai augtų?	1. Kokius augalus matome aplink save? 2. Ko reikia, kad augalai augtų? 3. Kuo mums svarbūs augalai? 4. Kas auga ant medžių, žemėje ir pan.? 5. Kaip gimsta daigas?	1. Ką žinai apie augalus? 2. Kaip atsiranda augalai? 3. Kokios priežiūros reikia augalams? 4. Kokie augalai auga sode, darže, darželio teritorijoje?	1. Kas yra augalai? 2. Ko reikia augalams, kur jų galima rasti? 3. Kokios yra augalų rūšys? 4. Kodėl augalai svarbūs? 5. Augalas - maistas, augalas – vaistas.

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Supras, kad augalai mus supa. Jų dėka mes galime gyventi.
Komunikavimo	Sužinos, kad egzistuoja daug įvairių augalų rūšių.
Pažinimo	Vaikas supras, kad augalai išauga iš sėklų, jiems reikia vandens, maistinių medžiagų ir šviesos. Augalai yra gyvi, visos augalo dalys atlieka svarbią funkciją.
Sveikatos saugojimo	Supras, kad žmogui augalai svarbūs dėl daugelio priežasčių.
Meninė kompetencija	Vaikas atras įvairius meninius augalų panaudojimo būdus.

LITERATŪRA

- Špačkova M. Urvuose ir olose. Vilnius: Nieko rimto, 2018.
- Kas ką augina. Lavinamasis žaidimas. Šiauliai: Lucilijus, 2019.
- Rebždys A. Pupa. Kaunas: Dajalita, 2009.
- Lacey M. Gamtos knyga. Usborne ūkio pasakaitės. Vilnius: Alma littera, 2011.
- Sutujev V. Maišas obuolių. Vilnius: Alma littera, 2005
- Wernsing-Bottmeyer B. Pažinkime tvenkinį. Gamtininko knyga. Vilnius: Presvika, 2008
- Ambrukaitis J. Miško gėrybės. Šiauliai: Lucilijus, 2018
- Paltanavičius S. Jei tu slieko nepažįsti. Kaunas: Debesų ganyklos, 2018

- Paltanavičius S. Kas ir kodėl gamtoje? Vilnius: Alma littera, 2018
- Degutytė E. Mikas ir Marė grožisi medžiais. Vilnius: Arka, 2017.
- Matheson C. Pabelsk į stebuklingą medį. Vilnius: Apkabink mėnulį, 2016
- Valeikis R. Aukštai ar žemai. Vilnius: Tikra knyga, 2015

6.10 TEMA: KŪDIKIAI/GYVŪNŲ JAUNIKLIAI

Numatomas laikotarpis: GEGUŽĖS MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: Kas yra kūdikiai ir gyvūnų jaunikliai?

POTEMĖS:

- Kai aš mažas buvau.
- Kiek aš užaugau?
- Gyvybės ratas.
- Lopšinės man patinka.
- Mano augintinis.
- Kas tvartelyje gyvena?
- Gyvūnai ir jų jaunikliai.
- Kas pelytės mama?
- Išsiritę iš kiaušinio.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Kokie yra naminiai gyvūnai? 2. Kokių naminių gyvūnų turiu aš? 3. Parodyk šuniuko nosį/koją/uodegą?	1. Kieno šis jauniklis? 2. Kas skanu/neskanu gyvūnų jaunikliams? 3. Ar gyvūnai geri tėvai? Kaip jie prižiūri savo jauniklius? 4. Kaip vadinasi gyvūnų jaunikliai?	1. Kuo maži kūdikiai /jaunikliai maitinasi? 2. Ar gyvūnai/ jaunikliai turi namus? 4. Kas šis gyvūnas/jauniklis? 5. Kas jo tėvai?	1. Kaip kūdikiai / gyvūnų jaunikliai pasikeičia? 2. Ar gyvūnų jaunikliai turi mamą/tėtį? 3. Ką valgo kūdikiai? 4. Ar darželį lanko kūdikiai? Kodėl?

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Supras, kad kūdikiams reikia specialaus maisto ir priežiūros. Domėsis socialine, gamtine aplinka, tyrinės bei pažins gyvūnų jauniklius.

Komunikavimo	Vaikas sužinos, kad visi kūdikiai/gyvūnų jaunikliai auga ir keičiasi. Aiškinsis, kuo panašūs jaunikliai ir kuo skiriasi.
Pažinimo	Vaikas supras, kad kūdikių ir gyvūnų jauniklių priežiūra yra panaši ir skirtinga. Žinos kūno dalių pavadinimus, aptars jų paskirtį ir priežiūrą. Pastebės ir nusakys aiškiausiai pastebimus jauniklių požymius ir jų išskirtinius bruožus (kailis, uodega, nagai, spalva ir pan.).
Sveikatos saugojimo	Supras, kad gyvūnų jaunikliams reikia specialaus maisto ir priežiūros. Sužinos ko jiems reikia, kad augtų, kaip juos saugoti, prižiūrėti.
Meninė kompetencija	Gyvūnų oda, kailis, plunksnos yra labai skirtingi. Vaidinant ir kuriant supras, kad kūdikiai ir gyvūnų jaunikliai auga, keičiasi.

LITERATŪRA

- Iš kur atsiranda vaikai. Vilnius: Alma littera, 2017
- Dabrukas R. Aš kitoks. Vilnius: Ramduva, 2016
- Davies B. Meškis Zujus zoologijos sode. Vilnius: Baltos lankos, 2019
- Bartikova P. Statome namą su Trimis paršiukais. Kaunas: Vaiga, 2019
- Žvėrys zoologijos sode. Vilnius: Vaga, 1999.
- Paglostyk mažylį. Su liečiamais paviršiais. Vilnius: Presvika, 2019.
- Pirmieji žingsneliai. Gyvūnai ir jų mažyliai. Vilnius: Presvika, 2011.
- Grajkowski W. Medžiai. Kaunas: Terra Publica, 2018.
- Skučaitė R. ir Balsytė I. Raidžių namučiai. Eiliuota ir įgarsinta abėcėlė. Vilnius: Baltos lankos, 2017.
- Mano lopšinė. Vilnius: Alma littera, 2016.

6.11 TEMA: POKYČIAI

Numatomas laikotarpis: BIRŽELIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: Kas yra pokytis, kaip keičiasi mano aplinka?

POTEMĖS:

- Kaip aš keisiuos augdamas?
- Kokie pokyčiai manęs laukia? (eisiu į mokyklą, persikraustysiu, susirasiu naujų draugų, netektys)
- Kaip mes keičiamės turėdami draugų?

- Kas keičiasi, o kas ne?
- Kas keičiasi kasdien, o kas nesikeičia niekada? (vardas, pavardė)
- Metų ratas.
- Kiek metuose mėnesių?
- Kiek savaitėje dienų?

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

1-3 metai	3-4 metai	4-5 metai	5-6 metai
1. Aš - didelis ar mažas? 2. Kokie drabužiai reikalingi vasarą/rudenį/žiemą/pavasarių? 3. Kokie metų laikai?	1. Aš ir mano kūnas. Ar aš augu? 2. Kokie pokyčiai vyksta gamtoje (stebėti gamtos reiškinius)? 3. Apranga skirtingu metų laiku.	1. Iš ko sudarytas mano kūnas? Kaip jis keičiasi? 2. Kokie daiktai, objektai keičiasi aplink mane? 3. Ką norėčiau pats/i pakeisti? 4. Kokius pokyčius matau, randu gamtoje? Metų laikai.	1. Kas keičiasi aplink mane? Kaip keičiasi objektai? 2. Kokie pokyčiai vyksta gamtoje? 3. Kaip keičiuosi ir augu aš? 4. Kas man padeda pasikeisti? 5. Pasikartojantys ciklai (metai, mėnesiai, savaitės, dienos).

Kompetencija	Laukiamas rezultatas
Socialinė	Supras, kad kažkas žmoguje pasikeičia, kažkas lieka nepasikeitę. Rodys pagarbą gyvajai ir negyvajai gamtai, ugdysis atsakomybę už gamtos išsaugojimą.
Komunikavimo	Įgis žinių ir supras, kad daug vaikų supančių dalykų keičiasi. Sužinos, jog gamtoje esama trukmės pasikartojančių ciklų (kartojasi savaitės dienos, metų laikai ir pan.).
Pažinimo	Supras, kad gamtoje vyksta daug pokyčių. Stebės įvairius gamtos reiškinius, gebės įvardinti keturis metų laikus, jų požymius.
Sveikatos saugojimo	Išmoks atskirti ir įvardinti orus, gamtos reiškinius. supras, kaip tinkamai pasirinkti aprangą keičiantis oro temperatūrai.
Meninė kompetencija	Naudodami įvairias menines priemones gebės patys kurti pokyčius.

LITERATŪRA

- Įdomi pažintis. Sodyboje. Vilnius: Ramduva, 2013
- Yamada K. Ką daryti kilus idėjai? Vilnius: Apkabink mėnulį, 2017
- Moroney T. Kodėl aš myliu augintinius. Vilnius: Baltos lankos, 2020

- Lallemand O. ir E. Thuillier Vilkas keičia spalvą. Vilnius: Burokėlis, 2015
- Bartikova P. Metai sode. Vilnius: Alma littera, 2018
- Bagdonaitė R. Lašiuko kelionė. Apie vandens apytaką gamtoje. Kaunas: Šviesa, 2006
- Račinskaitė J. Raganyčių burtai. Vilnius: Vaga, 2003
- Žutautė L. Kakė Makė ir didelė tamsa. Vilnius: Alma littera, 2013
- Metų laikai. Knyga su atvartėliais. Kaip keičiasi gamta, ką veikia žmonės. Pavasaris, vasara, ruduo, žiema. Vilnius: Presvika, 2019
- Gray K. ir Field J. Ei, varle! Vilnius: Baltos lankos, 2020.
- Lenas A. Spalvų monstriukas. Vilnius: Right Thing, 2016

6.12 KITOS TEMOS

Atsižvelgiant į vaikų pažangos vertinimus, atliktus pavasarį, liepos ir rugpjūčio mėnesiais įgyvendinami trumpalaikiai (2-4 savaitės) projektai. Siūlomos projektų temos: smėlis/molis, pieva ir jos gyventojai, vanduo ir vandens gyventojai.

7. REKOMENDUOJAMOS UGDYMO SI ERDVĖS (APLINKOS, KAMPĖLIAI) BEI JUOSE ESANČIŲ PRIEMONIŲ SĄRAŠAS

ERDVĖ	ĮRANKIAI/PRIEMONĖS
Bendroji grupės erdvė	○ Dienos veiklos planas ○ Grupės susitarimai ○ Darbų pasiskirstymas ○ Savaitės/dienos temos veiklos vizualizacija ○ Stendai
Biblioteka/ jaukus kampelis	○ Įvairios tematikos knygos ○ Knygų lentyna ○ Kimochi lėlės ○ Kimochi medis ○ Minkštas kilimėlis/pagalvėlės ● Minkšti baldai ir žaislai
Kalbos ir rašymo erdvė	○ Įvairių dydžių raidės ○ Raidės su paveikslėliais ○ Raidžių lota ○ Kortelės žodžių sudėjimui/sudarymui ○ Skaitymo kortelės ○ Vardo kortelė su vaiko vardu ○ Žymekliai rašymui ant lentos ○ Magnetinės raidės ○ Magnetinė nušluostoma lenta ● Raidžių trafaretai

Tyrinėjimo/Pažinimo /Technologijų erdvė	○ Metų laikų ratas ○ Paveikslai (didesni ir mažesni), vaizduojantys gamtą, įvairius metų laikus ○ Dėlionės/loto metų laikų pažinimui ○ Gyvūnų, augalų loto ○ Gaublys ○ Padidinamieji stiklai ○ Pipetės ○ Įvairios talpos indai ir indeliai ○ Gaminimo veiklai reikalingos priemonės (miltai, druska, aliejus, skysti maisto dažai) ○ Spalvoti permatomi stikliai, skirti pamatyti spalvų pokyčius ○ Natūrali gamtinė medžiaga: akmenukai, lazdelės, šakelės, giliukai, kaštonai, kriauklės, kankorėžiai ir kt. ○ Įvairiaspalviai plastikiniai kamšteliai ○ Antrinės žaliavos (tualetinio pop. ritinėliai, indeliai ir kt.) ○ Svarstyklės ○ Mikroskopas ○ Edukacinės bitutės ○ Edukacinių bitučių kilimėliai ir vaizdinės priemonės/paveikslėliai ● Robotukas Ozobot
Matematinės veiklos erdvė	○ Knygos ir plakatai apie skaičius ir skaičiaus sandarą ○ Plastikiniai skaičiai ○ Suskaičiavimui skirti manipulatoriai (figūrėlės, automobiliai ir kt.) ○ Skaičiavimo juostos; ○ Penkialangė ○ Dešimtlangė ○ Šimtalangė ○ Skirtingo dydžio kubeliai ○ Lentelės ir lavinamosios priemonės grafinėms veikloms ○ Plastikinės, medinės spalvotos geometrinės formos ○ Skaičių galvosūkių, dėlionės ○ Tangramos ○ Magnetinės formos ○ Skaičių trafaretai ○ Įvairių formų dėlionės ○ Formų knygos ○ Geometrinių formų vaizdinė medžiaga (2D ir 3D) ○ Liniuotės ir matavimo juostos ○ Balanso svarstyklės su daiktais sverti ○ Taškinės kortelės ○ Domino, žaidimas kauliukais ○ Žaidimas kortomis (Uno)

	○ Skaitytuvai (abakas)
Sensorikos kampelis	○ Šviesos lenta ○ Priemonės šviesos lentai ○ Kinetinis smėlis ○ Formelės ○ Smėlis ○ Įvairios kruopos; ○ Pupos, kukurūzų sėklos ir pan. ○ Pincetai ○ Matavimo samteliai, matavimo šaukšteliai ○ Smulkūs ir stambesni makaronai ○ Lazdelės, juostelės, virvelės vėrimui ○ Karoliukai ir veiklos su karoliukų raštais ○ Kaiščių lentos ir kaiščiai ○ Varstymo lentelės/formos, raišteliai ○ Žaislai su užtrauktuku, paspaudimu ○ Veržlės, varžtai ○ Kibūs, lipnūs kubeliai ○ Dėlionės ○ Mozaikos ○ Labirintai
Konstravimo erdvė	○ Magnetiniai konstruktoriai ○ Trimačiai konstruktoriai ○ Medinės kaladėlės ○ Įvairių faktūrų ir dydžių plastikinės kaladėlės ○ Mašinėlės ○ Kelio ženklai ○ Plastmasiniai žmogeliukai ○ Gyvūnų kolekcija
Vaidmeninių žaidimų erdvė	○ Žaislinis kasos aparatas ir žaisliniai pinigai ○ Įvairios prekės žaidimui „Parduotuvė“ ○ Žaisliniai medicininiai reikmenys ○ Lagaminai, rankinės, kuprinės ○ Įvairių dydžių pliušiniai žaislai ○ Virtuvės žaidimų rinkinys (lėkštės, puodeliai, stalo įrankiai, indų džiovyklė, žaislinių puodų ir keptuvių rinkinys) ○ Žaislinis maistas ○ Žaisliniai buitiniai prietaisai (kavos aparatas, plakiklis („mikseris“)) ○ Lėlės ir priemonės lėlių priežiūrai (rūbai, antklodės, buteliukai) ○ Lėlių namas ir jo aksesuarai ○ Veidrodis ○ Žaislinis telefonas

Vaidybinių žaidimų/ Muzikos ir judesio erdvė	○ Karūnos, skraistės, šalikai/skarelės ○ Kaspiniai ○ Marionetės ○ Pirštinių lėlės vaidybai ○ Stalo teatro figūrėlės ○ Šešėlių teatras ○ Pirštukų teatras ○ Muzikos grotuvas/ kolonėlė/CD ○ Audio knygos ○ Įvairių stilių muzika
Kūrybinės veiklos erdvė	○ Vaizdinė medžiaga spalvų pažinimui ○ Vaizdinė medžiaga spalvų maišymo pažinimui ○ Guašo dažai ○ Akvarelės dažai ○ Teptukai ○ Paletės ○ Indeliai vandeniui ○ Kempinės ir voleliai ○ Kamščiai, įvairios priemonės „štapavimui“ ○ Lentynėlė, kurioje džiovinami piešiniai ○ Padėkliukai ○ Klijuotės ○ Spalvotas popierius ○ Piešimo popierius ○ Kreidutės/ kreidžių rinkinys ○ Flomasteriai ○ Rašikliai ○ Kreida ○ Spalvoti pieštukai ○ Atspaudai. ○ Modelinas ○ Plastelinas ○ Priemonės modelinui (peiliukai, ritinėliai ir kt.) ○ Popieriniai klėjai ○ Vaikiškos žirklutės ○ Skylamušis ○ Blizgučiai ○ Plunksnos ○ Siūlai, juostelės, lazdelės, akmenukai
Arbatos kampelis	○ Įvairių vaistažolių arbata ○ Indai arbatos ruošimui ○ Vienkartiniai indeliai

Lauko erdvė	○ Smėlio dėžės ○ Smėlio žaislai ○ Lauko žaidimų inventorių ○ Futbolo vartai ○ Kamuoliai ○ Žaislai judrumui/koordinacijai lavinti ○ Kreidelės ○ Daržas
Lauko grupės erdvė	○ Terasa ○ Stalai ○ Kėdutės ○ Emocijų kalendorius ○ Atvykimo pasižymėjimo lenta ○ Lentos demonstravimui, piešimui, rašymui ○ Gamtos kalendorius ○ Lauko biblioteka ○ Smėlio laboratorija ○ Žaidimų namelis ○ Lauko virtuvėlė ○ Daržas ○ Kastuvėliai, grėbliukai, šluotelė ○ Smėlis ○ Kinetinis smėlis ○ Formelės ○ Pupos, kukurūzų sėklos ir pan. ○ Natūrali gamtinė medžiaga (akmenukai, lazdelės, šakelės, giliukai, kaštonai, kankorėžiai ir kt.) ○ Įvairiaspalviai plastikiniai kamšteliai ○ Antrinės žaliavos (indeliai, buteliukai ir kt.) ○ Balanso svarstyklės su daiktais sverti ○ Lazdelės, juostelės, virvelės vėrimui, raišteliai ○ Varstymo lentelės ir įvairių dydžių, formų, faktūrų vėrimui tinkantys daiktai ○ Indeliai skaičiavimui (su nurodytu skaitmeniu) ○ Rūšiavimo indeliai ○ Padidinimo stiklai ○ Įvairūs samteliai, matavimo šaukštai ○ Pincetai ○ Kreidutės rašymui, piešimui ○ Flomasteriai, rašikliai, spalvoti pieštukai ○ Dažai tapymui ○ Įvairaus dydžio teptukai ○ Indeliai vandeniu ○ Priemonės judriems lauko žaidimams (kamuoliai ir kt.)

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Šakių rajono savivaldybės administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl pritarimo Šakių vaikų lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo(si) programai
Dokumento registracijos data ir numeris	2023-01-26 Nr. AT-80
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Dainius Grincevičius Administracijos direktorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-01-26 10:59
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2023-01-26 11:01
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B
Sertifikato galiojimo laikas	2021-02-22 11:08 - 2024-02-22 11:08
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	Šakių vaikų l.-d. ikimokyklinio ugdymo(si) programa.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20230123.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2023-01-26)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2023-01-26 nuorašą suformavo Irena Bacevičienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-